

A Noctuák biológiájához *)

Irta A. Aigner Lajos.

I.

Leucania turca L. Julius elejétől kezdve röptül. — Hernyója a közönséges füvet kedveli és szeptemberben fűben dús új vágásokban található; kiteelve májusban bábozódik el.

Grammesia trigrammica Hfu. Májusban nem ritkán tölgyről kopogtatható. — Hernyója másként nem kapható, mint ha petéből neveljük és *Plantago*val tápláljuk. A fogott nőstény könnyen petézik.

Amphipyra livida F. Jul. elejétől aug. elejéig, napközti különösen kiszáradt fák lazán függő kérge alatt. — Hernyója májusban *Lonicera*n, *Thalictrum*on, *Solanum nigran* stb.

Taeniocampa gracilis K. Hernyója májusban összecsavart szederlevelek között. Bábja kitelel.

T. opima Hb. Márczius-áprilisban. — Hernyója májusban nedves réteken meringetéssel kapható. Rendes tápláléka a közönséges fű, de elfogad különféle puha növényeket, salátát is. Tenyésztése sekély házikóban a szabad levegőn eszközrendő. Bábja kitelel.

T. munda Esp. Hernyója májusban főleg fatörzsekben; csak szilva- és tölgyfa leveleivel tenyészthető.

Mesogona oxalina Hb. Hernyója máj. közepéig égerfán, napközben a fák és bokrok alatt a földön.

M. acetosellae F. Aug. közepétől okt. elejéig rózse alatt, csalátkon is. — Hernyója száraz lomb alatt oly tölgyek körül, a melyek ágai földig érnek s a melyeken éjjel táplálkozik. A vadkörtefa bokrain is él és ezek lombját fogadja el a tenyésztésnél legszívesebben. Napközben a bokrok alatt. Tenyésztése fölötté nehéz és ritkán sikerül.

Dicycla oo L. Junius-juliusban. — Hernyója május, júniusban összefont tölgylevelek között.

*) L. R. L. VI. 147., 172., 190., 207. l.

Cosmia abluta Hb. Máj. közepétől jul. közepéig nyárfákhoz rakott nyárfarözse alatt, de csak csős időben; szép és száraz időben a fákon lógó száraz ágakról kopogható. — Hernyója május-juniusban állítólag fűvön és nyárfán, kivált *Populus nigrán* él.

Dyschorista suspecta Hb. Jun. közepétől kezdve homokos talajon nyárfaerdőkben rakott nyárfarözse alatt. — Hernyója a lehullott régi lombon táplálkozik.

Cirrhoidea ambusta F. Augusztusban. — Hernyója máj. közepéig a vad körtefán, leginkább azonban körte bokrokon, napközben alatta, fűben is rejtőzve. Tölgyfán is találták már. Tenyésztésénél a házikóba régi lombot kell tenni, a melyben elbábozódik. Nagyon gondosan kell ápolni — úgymond Anker Lajos, különben megszökik mind.

Orthosia macilenta Hb. Szeptemberben. — Hernyója májusban erdei tisztásokon és erdők szélén, tápnövénye, a bükkfa lehullott lombja alatt.

O. helvola L. Hernyója májusban tölgybokrokról kopogható; de nem azokon él, hanem csak napközben tartózkodik rajtuk; tápláléka: apró növények, *Plantago* is.

O. nitida F. Augusztusban. — Hernyója májusban rakott rözse vagy száraz lomb alatt, erdők szélén, magában álló facsoportoknál. Mocsaras, turjányos helyeken meringethető. Tápláléka: puha erdei növények, saláta is.

O. humilis F. Szeptember közepén. — Hernyója májusban a *Sonchus* szárán, salátával is felnevelhető.

O. laevis Hb. Szeptemberben rözse alatt. — Hernyója egészen aprón májusban tölgyről kopogható, — kinőve soha sem található. Üvegben való tenyésztése igen fáradságos.

O. litura L. Augusztus-szeptemberben. — Hernyója fiatal korában, májusban *Salvián*, később más táplálékot kíván.

Xanthia citrigo L. Augusztus-szeptemberben. — Hernyója májusban a hársfának összefont levelei közt. Gondos ápolást igényel, különben nem sikerül a tenyésztése.

X. sulphurago F. Szeptemberben. — Hernyója májusban juharfán és bokron, éjjel kopogtatandó, napközben tápnövényénél régi lomb alatt. Tenyésztésénél a házikóba oly juharlombot kell adni, minő a fák és bokrok alatt szokott lenni, azaz régi összetépett és roncsolt, feloszlásához közel levőt. Ezt a hangyáktól kitisztítva jó magasra bele kell rakni: ebben bábozódik. Auguszt. elején válik bábbá, melynek kevés nedvesség kell.

X. aurogo F. Augusztusban. — Hernyója *Acer campestre* száraz lombja alatt.

X. fulvago L. Szeptember közepén mindenütt nyárfák alatt száraz lomb között, szép időben tölgyfákon fent falombon ülve. — Hernyója márciusban lehullt nyárfa-bárkában, eleinte ezzel, később Rumexszel, Taraxacummal s egyéb puha növényekkel táplálkozik.

Oporina croceago F. Szeptember-októberben gyakran tölgyekről kopogható. Hernyóját június elején tölgybokrok alatt a száraz lomb közt kell keresni.

Orrhodia fragariae Esp. Szeptember-októberben csakis a szőlőtőn levő szőlőlevelekről kopogható; kiteelve pedig a bükkfának nedvére jön. — Juliusban kifejlett hernyóját erdei réteken és tisztásokon leginkább lombbal telt apró gödröcskében lehet találni. Primulával, szamóczával, de más puha növényekkel is él.

O. veronicae Hb. Szeptember közepétől november elejéig kopogható, kivált nagy rőzse rakásokból, vagy rakott száraz vagy friss rőzséről. — Hernyója május végén és június elején puha növényeken, napközben lehullott lomb alatt. A teyésztségnél elfogadja a salátát is. Júniusban bábozódik.

Calacampa vetusta Hb. Augusztustól-októberig és kitevelten, a fák kicsurgó nedvén. — Hernyója májusban mocsár-növényeken, sással is táplálható.

C. exoleta L. Szeptember-októberben és kitevelten, március-áprilisban. — Hernyója május végétől július elejéig *Ononis spinosán*, *Tragopogonon*, *Euphorbián* és *Aristolochián* figyeltem meg; *Bordan István* *Pujon* pedig borsón, répán, burgonyán, *Peucedanumon*, fűvön, ürömmön és rezedán.

Asteroscopus nubeculosa Esp. Hernyója a hársfa virágján. A fára fel kell mászni s úgy kopogni, miután előbb lepedőt terítettünk volna a fa alá. Mélyen megy a föld alá s a lepkét áprilisban adja.

Calophasia casta Bkh. Két ivadékban: április 21-től június elejéig és július elejétől augusztus közepéig. — Hernyója május 21-től július 21-ig és augusztus elejétől október közepéig *Friwaldszky Imre* szerint *Antirrhinumon*, én mindig csak *Linarián* találtam, a melynek lekopasztott szára hegyén hosszúkás tömör gubóban bábozódik.

Cleophane antirrhini Hb. Május 10-től június végéig napközben virágzó *Salvian*, *Euphorbián*, *lóborsón*, valamint viruló és száraz *Scabiosákon*. — Hernyója május 20-tól július 23-ig *Scabiosákon*.

Cucullia balsamitae B. Csakis Budapest környékén és Peszéren május végétől június végéig a Peucedanumnak multévi száraz kóróihoz hozzátapadva. — Hernyója június elejétől szeptember elejéig Hieracium pilosellán, Chondrilla junceán, Thalictrumon és Peucedanumon.

C. umbratica L. Április végétől június közepéig és július elejétől augusztus végéig kivált a fiatal gyümölcsfákat tartó kárókhoz s a Peucedanum kóróihoz hozzátapadva. — Hernyója június végétől július közepéig és szeptemberben Chondrilla junceán, Erigeronon és salátán, mindig nappal a tápnövényen.

C. lactucae Esp. Hernyója június elejétől július közepéig a közönséges salátán, mely akkoron már virágot hajtott, s a melynek tetején ül. A lepke részint még ugyanaz évben kel ki, részint kitelei a báb.

Plusia asclepiadis Schiff. Hernyója júniusban Asclepiadesen, napközben rözse és száraz lomb alatt, gyakran a tápnövénytől nagy távolságban.

Pl. modesta Hb. Júniusban. — Hernyója április elejétől május végéig a Pulmonaria mollis és Symphytum officinale virágaiban összesodort (font) levelei között, és csak az utolsó vedlés után szabadon a tápnövény szárán vagy levelein.

Különfélék.

Japán kártékony rovarairól, kivált lepkéiről értekezik Dr. Maczura S., japán tudós, a ki néhány hónapig Budapesten időzött, Berlinbe utazott és tavaszkor huzamosabb tartózkodásra újra hazánkba jön. A japán szigetek az 51. foktól a 20. fokig, azaz kb. Krakótól Nubiáig terjednek s ennél fogva változó éghajlatuk, számos hegységük és gazdag flórájuk (kb. 5000 Phanerogama) igen változatos rovarfaunával is bírnak. Ezek jó része palaearktikus. Így az eddig kártékonynak ismert 153 lepkefaj közül 78 európaiakkal azonos, melyek némelyikét újabban gyümölcsfákkal behurcoltak. Ilyenek: *Aporia crataegi*, *Carpacopsa pomonella*, *Hypnomena malinella*, *Tinea granella*, *tapetzella* és *pellionella*. A legfontosabb gazdasági növényt, a rizset 11 rovar károsítja, köztük a *Plusia festucae* is, mely nálunk elég ritka; a legnagyobb ellensége két orrmányos bogár (*Schoenobius bipunctifer* és *Chilo simplex*), mely olykor a rizstermelésnek egy harmadát tönkre teszi. A szintén igen fontos szederfának 15 rovar-ellensége van, köztük az *Arctia Caja*, *Spilosoma menthastris*, *Porthesia similis* és az egyébként oly hasznos *Bombyx mori*-nak ott vadon élő *mandarina* fajváltozata, melytől — legújabb kutatások szerint — amaz származik. A teá-